

بررسی رابطه سبک های فرزندپروری با مهارت های اجتماعی دانش آموزان

نوریه حاجی زاده

دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی

Abiroz72@yahoo.com

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه سبک های فرزندپروری و مهارت های اجتماعی دانش آموزان صورت گرفته است. برای این منظور ۳۴۰ دانش آموز پرسشنامه مهارت های اجتماعی ماتسون و سبک های تربیتی بامریند را تکمیل کردند. روش تحقیق توصیفی-همبستگی بود. نمونه مور بررسی شامل ۳۴۰ نفر بود که ۱۶۰ نفر پسر و ۱۷۰ نفر دختر بودند. بر طبق یافته ها: رفتارهای نوع دوستانه با سبک های فرزندپروری اقتدار منطقی و آسان گیر همبستگی مثبت و معنی دار و با سبک های فرزندپروری استبدادی همبستگی منفی و معنی داری دارد. رفتارهای اجتماعی نامناسب با سبک اقتدار منطقی همبستگی منفی و معنی داری و با سبک استبدادی همبستگی مثبت و معنی دار و با سبک آسان گیر همبستگی معنی دار ندارد. سرکشی با سبک اقتدار منطقی همبستگی منفی و معنی دار و با سبک استبدادی همبستگی مثبت و معنی داری و با سبک آسان گیر همبستگی معنی داری ندارد. برتری طلبی با سبک اقتدار منطقی و آسان گیر همبستگی مثبت و معنی دار و با سبک استبدادی همبستگی معنی داری ندارد. ترس از رابطه با همسالان با سبک اقتدار منطقی همبستگی منفی و معنی داری و با سبک آسان گیر رابطه مثبت و معنی داری و با سبک استبدادی همبستگی معنی داری ندارد. سبک های فرزند پروری اقتدار منطقی پیش بینی کننده معکوس (منفی) و استبدادی پیش بینی کننده مستقیم (مثبت) معنی دار رفتارهای اجتماعی نامناسب دانش آموزان است. سبک استبدادی پیش بینی کننده معکوس (منفی) و اقتدار منطقی و آسان گیر پیش بینی کننده مستقیم (مثبت) و معنی دار رفتارهای نوع دوستانه دانش آموزان است. سبک اقتدار منطقی پیش بینی کننده معکوس (منفی) و سبک فرزندپروری آسان گیر پیش بینی کننده مستقیم (مثبت) و معنی دار مهارت اجتماعی ترس از رابطه با همسالان است.

واژگان کلیدی: سبک های فرزندپروری، مهارت های اجتماعی.

مقدمه

مسأله مهارت‌های اجتماعی در کودکان تنها از حدود دهه شصت، و بعد از روشن شدن اهمیت مهارت‌های اجتماعی در بزرگسالان مورد توجه قرار گرفت. در مورد این که مهارت‌های اجتماعی دقیقاً چه هستند و چگونه تعریف می‌شوند سردرگمی‌هایی وجود داشته است، به دلیل این که اولاً متخصصان رشته‌های مختلف، از جمله علوم تربیتی، روانشناسی بالینی، رشد و رفتاری و روانپزشکی به این موضوع علاقمند بوده و در مورد آن به پژوهش پرداخته‌اند، و این امر منجر به این شده است که انواع روش‌های ارزیابی و بهبود مهارت‌های اجتماعی ایجاد شود. ثانیاً گروه‌های مختلف کودکان که تعریف مهارت‌های اجتماعی در مورد هر یک متفاوت بوده است، مورد بررسی قرار گرفته‌اند. ثالثاً معیارهای اجتماعی و فرهنگی هم یکی از عوامل تعیین‌کننده مهارت‌های اجتماعی هستند، به طوری که خرده فرهنگ‌های مختلف، رفتارهای اجتماعی متفاوتی را ارزشمند می‌دانند (متسون و الندیک^۱، ۲۰۰۸).

به طور کلی می‌توان گفت کسی که دارای مهارت‌های اجتماعی است خود را به خوبی با محیط خویش تطبیق می‌دهد و در ارتباطات خود با دیگران از درگیری‌های کلامی و فیزیکی اجتناب می‌کند، اما کسی که مهارت‌های اجتماعی ندارد معمولاً دچار مشکلات رفتاری است. کودکی که فاقد مهارت‌های اجتماعی است با کودکان دیگر درگیر می‌شود، نزد همسالان و بزرگسالان محبوب نیست، و با معلم خود کنار نمی‌آید. اینگونه کودکان معمولاً به حقوق دیگران هم بی‌توجهند و در رفتار خویش، خودمدار می‌باشند. علاوه بر این، آنها از قوانین پذیرفته شده اجتماعی اطاعت نمی‌کنند و به رفتارهایی که از نظر اجتماعی پسندیده نیست، مثل بدگویی و ناسزاگویی دست می‌زنند (متسون و الندیک، ۲۰۰۸).

مهارت‌های اجتماعی، توانایی تعامل با دیگران در یک بافت اجتماعی هستند، با استفاده از روشهایی که از نظر اجتماعی مقبول یا ارزشمند باشند و در عین حال به شخص، هر دو طرف و یا فقط به دیگران سود برسانند (کومز^۲ و اسلیبی^۳، به نقل از هارجی^۴، ۲۰۱۴). رین و مارکل^۵ (۲۰۰۸) مهارت‌های اجتماعی را در چهار طبقه معرفی می‌کنند. مهارت در ابراز عقیده، احساسات و پذیرش تعریف و تمجید. ۲. مهارت در تشویق و تمجید اطرافیان و رسیدن به توافق با آنها. ۳. قاطعیت برای بیان در خواست‌های ساده، رد تقاضای غیر معقول و مخالفت با عقاید سایرین. ۴. مهارت کلامی برای گفتگو و حل مشکلات فردی. الیوت^۶ و همکاران (۲۰۱۴) مهارت اجتماعی را چنین تعریف می‌کنند: رفتارهای انطباقی فرا گرفته شده که فرد را قادر می‌سازد با دیگران روابط متقابل داشته و واکنش‌های مثبت بروز دهد و از رفتارهایی که پیامد منفی دارد، اجتناب ورزد.

اهمیت مهارت‌های اجتماعی را می‌توان با مراجعه به تحقیقات مختلف، بیش از پیش دریافت. برخی از محققان معتقدند که چیزی که همدلی نامیده می‌شود، می‌تواند در واقع همان مهارت‌های اجتماعی باشد (ریجیو، تاکر^۷ و کوفارو^۸، ۲۰۰۹). تحقیقات نشان می‌دهند که جدایی والدین و کم توجهی و عدم نظارت آنها بر فرزندان، با مهارت‌های اجتماعی کمتر در فرزندان رابطه دارد (پریش و پریش، ۲۰۱۱). در برخی از تحقیقات نیز معلوم شده است پسران نوجوانی که به زندان افتاده‌اند مهارت‌های اجتماعی کمتری نسبت به سایر همسالان خود دارند، و دارا بودن مهارت‌های اجتماعی در نوجوانان به طور کلی تحت تأثیر ساختار خانواده است (متلک^۹ و همکاران، ۲۰۱۴).

¹ . Ollendick

² . Combs

³ . Slaby

⁴ . Hargie

4. Rinn & Marcle

5. Elliott

⁷ . Tucker

⁸ . Coffaro

⁹ . Matlack

یکی از مهمترین عواملی که در شکل‌گیری مهارت‌های اجتماعی انسان نقش بسیار مهمی را ایفا می‌کند، خانواده است. از نظر برون فن برنر^{۱۰} درک نوع رابطه بین موجود زنده و محیط‌هایی که او را فراگرفته‌اند، مانند خانواده، مدرسه و جامعه از سویی و درک روابط موجود بین نظام‌های پیش گفته از سوی دیگر، در تبیین رشد فرد، از اهمیت خاصی برخوردارند (منطقی، ۱۳۸۳). دارلینگ^{۱۱} (۲۰۱۴) معتقد است، تمامی مقولات مختلف تحول، از قبیل شناخت، آگاهی‌های اخلاقی، هویت فردی، هویت جنسی، تحول عاطفی، مهارت‌های زندگی، مهارت‌های اجتماعی تماماً در محیط خانواده شکل اساسی خود را پیدا می‌کند و تغییرات بعدی آن تا حد زیادی تابع این شکل‌گیری اولیه می‌باشد. از نظر وی یکی از نیرومندترین متغیرهای تأثیرگذار بر ابعاد مختلف رشد همچون مهارت‌های اجتماعی، سبک‌های فرزندپروری است. شیوه فرزندپروری، مجموعه یا منظومه‌ای از رفتارهاست که تعاملات والد-فرزند را در طول دامنه‌ گسترده‌ای از موقعیت‌ها توصیف می‌کند. بامریند^{۱۲} (به نقل از گونزالز^{۱۳} و گرینود^{۱۴}، ۲۰۱۱) سه شیوه فرزندپروری را به شرح زیر مطرح کرده است: شیوه اقتدار منطقی^{۱۵}، استبدادی^{۱۶}، آسان‌گیر^{۱۷}، این سه شیوه از نظر تعیین محدوده‌ها و خط‌مشی‌های استوار والدین، قدرت و کنترل و حمایت عاطفی آنها که از فرزندانشان به عمل می‌آورند، تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند. والدین با شیوه فرزندپروری اقتدار منطقی، تمایل دارند، قوانین را همواره با فرزندان خود روشن و تبیین کنند و کمتر بر فرمانبرداری مطلق و صرف تأکید دارند و فرزندانشان را به خودمختاری تشویق می‌کنند، همچنین تربیت مقتدرانه حاوی پاسخگویی زیاد، صمیمیت، برقراری ارتباط آزادانه و احترام به نیازهای رشد فرزند می‌باشد. شیوه فرزندپروری استبدادی با تأکید بر فرمانبرداری و تمایل به پذیرش تنبیه برای برقراری نظم ارتباط دارد. والدین مستبد، دارای ویژگی سخت‌گیری زیاد و پاسخگویی کم هستند، آنها اطاعت و فرمانبرداری را یک ارزش تلقی کرده و اقدامات تنبیهی و قهرآمیز را برای مهار اراده ترجیح می‌دهند. والدین آسان‌گیر، کمتر از کنترل آشکار و واضح بر رفتار فرزندانشان استفاده می‌کنند، حداقل تلاش را برای تربیت فرزندان خود به کار می‌گیرند و اجازه می‌دهند فرزندان خود به تنهایی تصمیم بگیرند. این والدین از سخت‌گیری پایین، حداقل انتظارات، پاسخگویی و صمیمیت زیاد برخوردارند (بامریند، نقل از پلیرین، ۲۰۱۴). تحقیقات نشان داده است که نوجوانانی که والدین مستبد دارند، وابسته و متکی به دیگران هستند، والدین این نوجوانان برخلاف والدین با شیوه اقتدار منطقی که رفتارهای اکتشافی و جستجوگر را تشویق می‌کنند، عمل می‌نمایند و نوجوانانی که والدین آسان‌گیر دارند، بدلیل حمایت نشدن توسط والدین، از رفتارهای جستجوگر سرباز می‌زنند (گونزالز و گرینود، ۲۰۱۱). با توجه به اینکه رابطه سبک‌های فرزندپروری با مهارت‌های اجتماعی در دانش آموزان ابتدایی پایه ششم خوی تا به حال مورد پژوهش واقع نشده است، این پژوهش به بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری و مهارت‌های اجتماعی در دانش آموزان ششم ابتدایی خوی پرداخته است.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر نوع همبستگی است. جامعه آماری این تحقیق، کلیه دانش آموزان ششم ابتدایی شهر خوی به تعداد ۱۷۴۸)۳۰۸۴ (پسر و ۱۵۳۶ دختر) است که در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ در شهر خوی به تحصیل مشغول بوده‌اند. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان به تعداد ۳۴۰ نفر محاسبه گردید و در این پژوهش از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شد. بدین ترتیب که از کل مدارس ابتدایی خوی شش مدرسه (سه مدرسه دخترانه و سه مدرسه پسرانه) به صورت تصادفی انتخاب شد و از هر مدرسه یک کلاس پایه ششم انتخاب شد.

10. Bronfenbrenner
11. Darling
12. Baumrind
13. Gonzalez
14. Greenwood
15. Authoritative
16. Authoritarian
17. Permissive

ابزارهای تحقیق

مهارت‌های اجتماعی

برای سنجش مهارت‌های اجتماعی از مقیاس مهارت‌های اجتماعی متسون (MESSY؛ متسون، رتاتوری و هلسل، ۱۹۸۳) استفاده شده است. در چندین تحقیق خصوصیات روانسنجی مقیاس متسون مورد بررسی قرار گرفته است، و معلوم شده است که این ابزار، همسانی درونی، پایایی دو نیمه، پایایی آزمون-بازآزمون و روایی خوبی دارد. در این تحقیق، ضریب پایایی ۰/۸۱ برای این مقیاس بدست آمد.

پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری بامریند

پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری بامریند اقتباس است از نظریه اقتدار والدین که بر اساس نظریه بامریند از آزادگذاری، استبدادی و اقتدار منطقی والدین، برای بررسی شیوه‌های فرزندپروری ساخته شده است. بوری (۱۹۹۱) میزان پایانی این پرسشنامه را با روش بازآزمایی ۰/۸۱ برای آزادگذاری، ۰/۸۵ برای استبدادی و ۰/۹۲ برای اقتداری منطقی گزارش نمود. رضایی (۱۳۷۵) اعتبار و پایایی خوبی را در مورد آن گزارش نموده است. در این پژوهش با استفاده از آلفای کرونباخ پایایی اقتدار منطقی، ۰/۷۵؛ استبدادی، ۰/۶۷ و آسانگیر، ۰/۶۵ بدست آمد.

یافته‌ها

جدول ۱ شاخص‌های توصیفی مربوط به سبک‌های فرزندپروری و مهارت‌های اجتماعی

انحراف معیار	میانگین	
۳/۳۶۱	۱۷/۵۴۶	سبک آسان‌گیر
۴/۳۷۵	۲۳/۴۵	سبک اقتدار منطقی
۴/۲۵۶	۱۶/۷۰۷	سبک استبدادی
۹/۹	۵۴/۷۴۸	رفتارهای نوع دوستانه
۷/۴۶	۱۰/۵۱۲	رفتارهای اجتماعی نامناسب
۶/۷۱	۱۱/۶۲۸	سرکشی
۴/۶۶	۷/۳۸۲	ترس از رابطه با همسالان
۴/۶۴	۱۲/۷۸	برتری طلبی

همانگونه که در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود، میانگین نمرات پاسخ‌دهندگان با شیوه اقتدار منطقی بیشتر از دو شیوه آسان‌گیر و استبدادی است و میانگین نمرات پاسخ‌دهندگان با شیوه‌های آسان‌گیر و استبدادی به هم نزدیک است. میانگین دانش آموزان در عامل رفتارهای نوع دوستانه مهارت‌های اجتماعی ۵۴/۷۴۸ و انحراف معیار ۹/۹ می‌باشد. میانگین نمرات دانش آموزان در عامل رفتارهای اجتماعی نامناسب مهارت‌های اجتماعی برابر ۱۰/۵۱۲ و انحراف معیار برابر ۷/۴۶ می‌باشد. میانگین دانش آموزان در عامل سرکشی مهارت‌های اجتماعی ۱۱/۶۲۸ و انحراف معیار ۶/۷۱ می‌باشد. میانگین دانش آموزان در عامل ترس از رابطه با همسالان مهارت‌های اجتماعی ۷/۳۸۲ و انحراف معیار ۴/۶۶ می‌باشد. میانگین و انحراف معیار و حداقل و حداکثر نمره دانش آموزان در عامل برتری طلبی مهارت‌های اجتماعی به ترتیب برابر ۱۲/۷۸، ۴/۶۴ می‌باشد.

آزمون فرضیه ها

فرضیه اول: بین سبک های فرزندپروری و مهارت های اجتماعی دانش آموزان رابطه وجود دارد.
جدول ۳: ضرائب همبستگی بین سبک های فرزندپروری و مهارت های اجتماعی

سبک های تربیتی والدین			مهارت های اجتماعی
آسان گیر	استبدادی	اقتدار منطقی	
۰/۰۸۳ P ۰/۱۶۹	-۰/۰۳۴ P ۰/۵۷۷	۰/۰۵۳ P ۰/۳۸۳	رفتارهای نوع دوستانه
-۰/۲۹۲ P ۰/۱۶۲	۰/۲۱۴ P ۰/۰۰۰۱	۰/۲۶۳ P ۰/۰۰۰۱	رفتارهای اجتماعی نامناسب
-۰/۰۸۷ P ۰/۱۴۹	۰/۲۳۷ P ۰/۰۰۰۱	۰/۲۳۴ P ۰/۰۰۰۱	سرکشی
۰/۰۰۱ P ۰/۹۹۲	۰/۱۹۷ P ۰/۰۰۰۱	۰/۱۴۸ P ۰/۰۱۴	برتری طلبی
۰/۲۱۵ P ۰/۰۰۰۱	-۰/۰۶۵ P ۰/۲۸۵	-۰/۰۵۲ P ۰/۳۸۸	ترس از رابطه با همسالان

جدول ۳ ضرائب همبستگی بین سبک های فرزندپروری و مهارت های اجتماعی را نشان می دهد. همانطور که در جدول آمده است رفتارهای نوع دوستانه با هیچ یک از سبک های فرزندپروری همبستگی ندارد. رفتارهای اجتماعی نامناسب با سبک های اقتدار منطقی و استبدادی همبستگی مثبت و معنی دار دارد. سرکشی با سبک اقتدار منطقی و استبدادی همبستگی مثبت و معنی دار دارد. برتری طلبی با سبک استبدادی همبستگی مثبت و معنی دار دارد. ترس از رابطه با همسالان تنها با شیوه تربیتی آسان گیر رابطه مثبت و معنی داری دارد و با سایر سبکها همبستگی ندارد.

آزمون فرضیه دوم: سبکهای فرزندپروری در تبیین مهارت های اجتماعی سهم دارند.

در این قسمت، نتایج برحسب مدل های رگرسیونی آورده می شود. سه سبک فرزندپروری برای پیش بینی هر یک از مهارت های اجتماعی (رفتارهای اجتماعی نامناسب) به صورت یک مدل آورده شده و تحلیل می شود. جهت تعیین تأثیر نوع سبک والدینی در پیش بینی نوع مهارت اجتماعی دانش آموزان (رفتارهای اجتماعی نامناسب)، سه سبک فرزندپروری به عنوان متغیرهای پیش بین به روش هم-زمان وارد معادله رگرسیون شد.

جدول ۴ تحلیل رگرسیون چند متغیری سبک های فرزندپروری با مهارت اجتماعی رفتارهای اجتماعی نامناسب

متغیر های وارد شده در تحلیل	روش	R	R ²	درجه آزادی	F	سطح معنی داری	β	سطح معنی داری
سبک اقتدار				۱		۰/۰۰۱	۳۰۴/۰	۰/۰۰۱
منطقی				۳۳۷		۰/۰۰۳	۱۵۰/۰	۰/۰۰۳
سبک استبدادی	هم زمان	۰/۲۱۳	۰/۰۴۵	۳۳۸	۴۱۴/۳۴	۰/۰۰۱	۱۷۱/۰	۰/۰۰۱
سبک آسان گیر								

جدول ۴ تحلیل رگرسیون چند متغیری شیوه‌های فرزندپروری را با مهارت اجتماعی رفتارهای اجتماعی نامناسب دانش آموزان نشان می‌دهد، $0.45/0$ واریانس مهارت اجتماعی رفتارهای اجتماعی نامناسب دانش آموزان به وسیله شیوه‌های فرزندپروری قابل تبیین است. نتیجه آزمون تحلیل واریانس و سطح معنی‌داری آن نشان می‌دهد، مدل ارایه شده معنی‌دار است ($F=337$ و $P<0/001$). در این مدل هر سه سبک اقتدار منطقی ($\beta=0/304$ ، $P<0/001$)، سبک استبدادی ($\beta=0/150$ ، $P<0/001$) و سبک آسان‌گیر ($P<0/001$)، رابطه مثبت و معنی‌دار با مهارت اجتماعی رفتارهای اجتماعی نامناسب دانش آموزان دارند. هر سه سبک اقتدار منطقی، استبدادی و آسان‌گیر پیش‌بینی‌کننده مستقیم (مثبت) و معنی‌دار مهارت اجتماعی رفتارهای اجتماعی نامناسب دانش آموزان است. در این مدل هر سه سبک با مهارت اجتماعی رفتارهای اجتماعی نامناسب دانش آموزان رابطه مثبت و معنی‌داری (افزایش مهارت اجتماعی رفتارهای اجتماعی نامناسب دانش آموزان) دارد. قوی‌ترین متغیرهای پیش‌بین، به ترتیب اقتدار منطقی و آسان‌گیر و استبدادی است.

جدول ۵ تحلیل رگرسیون چند متغیری سبک‌های فرزندپروری با مهارت اجتماعی سرکشی

متغیرهای وارد شده در تحلیل	روش	R	R ²	درجه آزادی	F	سطح معنی‌داری	β	سطح معنی‌داری
سبک اقتدار منطقی				۱			۳۶/۰	۰/۰۰۱
هم‌زمان		۰/۲۳۷	۰/۰۵۶	۳۳۸	۷۱/۱۷۵	۰/۰۰۱	۴۹/۰	۰/۰۰۱
سبک استبدادی				۳۳۹			۰/۲۶	۰/۱۴۹
آسان‌گیر								

جدول ۵ تحلیل رگرسیون چند متغیری سبک اقتدار منطقی و استبدادی والدین را با مهارت اجتماعی سرکشی دانش آموزان نشان می‌دهد، $0.56/0$ واریانس مهارت اجتماعی سرکشی دانش آموزان به وسیله شیوه‌های فرزندپروری قابل تبیین است. نتیجه آزمون تحلیل واریانس و سطح معنی‌داری آن نشان می‌دهد، مدل ارایه شده معنی‌دار است ($F=71/175$ و $P<0/001$). در این مدل دو سبک اقتدار منطقی والدین ($\beta=0/36$ ، $P<0/001$) و سبک استبدادی ($\beta=0/49$ ، $P<0/001$) رابطه مثبت و معنی‌دار با مهارت اجتماعی سرکشی دانش آموزان دارند. و سبک آسان‌گیر ($\beta=0/127$ ، $P<0/087$) رابطه مثبت و معنی‌دار با مهارت اجتماعی سرکشی دانش آموزان ندارد. دو سبک اقتدار منطقی و استبدادی پیش‌بینی‌کننده مستقیم (مثبت) و معنی‌دار مهارت اجتماعی سرکشی دانش آموزان است. در این مدل دو سبک اقتدار منطقی و استبدادی در مهارت اجتماعی سرکشی دانش آموزان رابطه مثبت و معنی‌داری (افزایش مهارت اجتماعی سرکشی دانش آموزان) دارد. قوی‌ترین متغیرهای پیش‌بین، به ترتیب استبدادی و اقتدار منطقی است.

جدول ۶ تحلیل رگرسیون چند متغیری سبک‌های فرزندپروری با مهارت اجتماعی برتری طلبی

متغیرهای وارد شده در تحلیل	روش	R	R ²	درجه آزادی	F	سطح معنی‌داری	β	سطح معنی‌داری

۰/۰۰۱	-۲۵۳/۰			۱				سبک اقتدار
۰/۰۰۱	۲۸۱/۰	۰/۰۰۱	۲۹۷/۳۷	۳۳۸	۰/۰۲۶	۰/۱۶۳	هم زمان	منطقی
۰/۹۹۲	۰/۱۸۹			۳۳۹				سبک استبدادی
								آسان گیر

جدول ۶ تحلیل رگرسیون چند متغیری شیوه‌های تربیتی والدین را با مهارت اجتماعی برتری طلبی دانش آموزان نشان می دهد، ۰/۲۶/۰ واریانس مهارت اجتماعی برتری طلبی دانش آموزان به وسیله سبک های اقتدار منطقی و استبدادی قابل تبیین است. نتیجه آزمون تحلیل واریانس و سطح معنی داری آن نشان می دهد، مدل ارایه شده معنی دار است ($P < ۰/۰۰۱$ ، $F = ۳۳۸ = ۷۱/۱۷۵$) و در این مدل سبک استبدادی والدین ($\beta = ۰/۲۸۱$ ، $P < ۰/۰۰۱$) رابطه مثبت و معنی دار با مهارت اجتماعی برتری طلبی دانش آموزان و سبک اقتدار منطقی ($\beta = -۲۵۳/۰$ ، $P < ۰/۰۰۱$) رابطه منفی و معنی دار با مهارت اجتماعی برتری طلبی دانش آموزان دارند. و سبک آسان گیر ($P < ۰/۰$)، رابطه مثبت و معنی دار با مهارت اجتماعی سرکشی دانش آموزان ندارد سبک استبدادی پیش بینی کننده مستقیم (مثبت) و معنی دار مهارت اجتماعی برتری طلبی دانش آموزان است. سبک اقتدار منطقی پیش بینی کننده معکوس (منفی) و معنی دار مهارت اجتماعی برتری طلبی دانش آموزان است در این مدل سبک استبدادی در مهارت اجتماعی برتری طلبی دانش آموزان تأثیر مثبت و معنی داری (افزایش مهارت اجتماعی برتری طلبی دانش آموزان) دارد. و سبک اقتدار منطقی در مهارت اجتماعی برتری طلبی دانش آموزان تأثیر مثبت و معنی داری (کاهش مهارت اجتماعی برتری طلبی دانش آموزان) دارد و قوی ترین متغیرهای پیش بین، به ترتیب اقتدار منطقی و استبدادی است.

جدول ۷ تحلیل رگرسیون چند متغیری شیوه های فرزندپروری با مهارت اجتماعی رفتارهای نوع دوستانه

متغیر های وارد شده در تحلیل	روش	R	R ²	درجه آزادی	F	سطح معنی داری	β	سطح معنی داری
سبک اقتدار				۱			۳۰۴/۰	۰/۳۸۳
منطقی				۳۳۷			۱۵۰/۰	۰/۵۵۷
سبک استبدادی	هم زمان	۰/۰۸۳	۰/۰۰۷	۳۳۸	۴۶/۱۵	۰/۱۲۸	۰/۳۶۳	۰/۱۶۹
سبک آسان گیر								

جدول ۷ تحلیل رگرسیون چند متغیری شیوه‌های تربیتی والدین را با مهارت اجتماعی رفتارهای نوع دوستانه دانش آموزان نشان می دهد، ، نتیجه آزمون تحلیل واریانس و سطح معنی داری آن نشان می دهد مدل ارایه شده معنی دار نیست ($P < ۰/۱۶۹$ ، $F = ۴۶/۱۵$) و (F).

جدول ۸ تحلیل رگرسیون چند متغیری سبک های فرزندپروری با مهارت اجتماعی ترس از رابطه با همسالان

متغیر های وارد	روش	R	R ²	درجه	F	سطح	β	سطح
----------------	-----	---	----------------	------	---	-----	---------	-----

معنی داری	معنی داری	آزادی	شده در تحلیل
۰/۳۸۸	۳۰۴/۰	۱	سبک اقتدار
۰/۲۸۵	۱۵۰/۰	۳۳۷	منطقی
۰/۰۰۱	۲۷۳/۰	۳۳۸	سبک استبدادی
			سبک آسان گیر

جدول ۸ تحلیل رگرسیون چند متغیری سبک های فرزندپروری را با مهارت اجتماعی ترس از رابطه با همسالان نشان می دهد، نتیجه آزمون تحلیل واریانس و سطح معنی داری آن نشان می دهد، مدل ارایه شده نشان می دهد که تنها سبک آسان گیر با مهارت اجتماعی ترس از رابطه با همسالان رابطه دارد ($P < 0/1171$ ، $F=28/39=338$ و $F1$). بر این اساس $0/46/0$ واریانس مهارت اجتماعی ترس از رابطه با همسالان با سبک آسان گیر قابل تبیین است.

بحث و نتیجه گیری

یافته های پژوهش حاضر نشان داد که رفتارهای نوع دوستانه با سبک های اقتدار منطقی و آسان گیر همبستگی مثبت و معنی دار و با سبک استبدادی همبستگی منفی و معنی داری دارد. این یافته ها با پژوهش های ویس و شوارتز (۲۰۱۲)، میلر و همکاران (۲۰۱۱)، (استنبرگ و همکاران، ۲۰۱۱) همسو می باشد. بر اساس ویژگی های نوع سبک فرزندپروری والدین اقتدار منطقی که مهارت های ارتباطی، مسئولیت پذیری، جرئت ورزی را در کودکان پرورش می دهند، رفتارهای نوع دوستانه با اقتدار منطقی رابطه مثبت و معنی دار دارد. اقتدار منطقی با فراهم کردن بستر مناسب برای رشد اجتماعی، مهارت های حل مسئله، فرصت های لازم را برای انجام مسئولیت و تصمیم گیری موجب افزایش تعلق در دانش آموزان شده و نهایتاً رفتارهای نوع دوستانه را موجب می گردد. ویس و شوارتز (۲۰۱۲) دلیل وجود رابطه مثبت و معنی دار بین رفتارهای نوع دوستانه و سبک آسان گیر را اینگونه توجیه کرد که علی رغم وجود اشکال در این شیوه، اقدامات انجام شده توسط دبیران در مدارس می تواند دانش آموزان را به رفتارهای نوع دوستانه ترغیب کرده باشد. چرا که دانش آموزان تحت تاثیر شخصیت و ویژگی های فردی و شخصیتی معلم واقع شده و با الگو قرار دادن رفتارهای آنان اقدام به رفتارهای نوع دوستانه می کنند. همچنین شیوه آسان گیر به خاطر فرصت خودگردانی بیشتر برای فرزندان و نیز محبت بیشتر والدین به آنها به جای برخوردهای خشن و تنبیه کننده در مقایسه با اقتدار منطقی وضعیت مطلوب تری برای فرزندان رقم زده است. رفتارهای اجتماعی نامناسب با سبک اقتدار منطقی همبستگی منفی و معنی داری و با سبک استبدادی همبستگی مثبت و معنی دار و با سبک آسان گیر همبستگی معنی دار ندارد. سرکشی با سبک اقتدار منطقی همبستگی منفی و معنی دار و با سبک استبدادی همبستگی مثبت و معنی داری و با سبک آسان گیر همبستگی معنی داری ندارد. این یافته ها با تحقیقات ویس و شوارتز (۲۰۱۲)، میلر و همکاران (۲۰۱۱)، (استنبرگ و همکاران، ۲۰۱۱) همسو می باشد. محققان دریافته اند که ترکیبی از عوامل والدینی ضعیف و مهارت های شدید والدینی، رفتارهای ضد اجتماعی را افزایش می دهد. اگر مهار والدین از نظر فرزند منطقی به نظر برسد و در یک فضای گرم و صمیمی انجام شود، مشکلی ایجاد نمی شود ولی اگر مهار با بی عاطفگی همراه باشد ممکن است رفتارهای نامناسب اجتماعی را افزایش دهد. اکثر کودکان و نوجوانانی که مرتکب رفتارهای بزهکارانه می شوند جهانی به شدت، بی عاطفه، سرد، طرد کننده و غیرقابل تحمل را تجربه می کنند. از طرفی دیگر تحقیقات نشان داده که هرچه مستبد بودن والدین بیشتر باشد، علائم جسمانی، اضطراب و اختلال خواب، اختلال در کارکردهای اجتماعی و افسردگی فرزندان آنها افزایش می یابد و در این زمینه فرزندان ناهنجاری بیشتری از خود نشان می دهند. با توجه به اینکه مستبد بودن والدین بیانگر تعامل نامناسب با فرزندان و نادیده گرفتن و فدا کردن پذیرش و یا کنترل است، کسب این نتیجه منطقی به نظر می رسد (گای لورد و

همکاران، ۲۰۱۱). سبک استبدادی با کنترل سخت، سطح بالای محدودیت، انضباط ناپایدار و خشن، میزان پایین حمایت هیجانی و گرمی مشخص می‌گردد. برتری طلبی با سبک اقتدار منطقی و آسان گیر همبستگی مثبت و معنی دار و با سبک استبدادی همبستگی معنی داری ندارد. والدین با شیوه اقتدار منطقی، تمایل دارند، قوانین را همواره با فرزندان خود روشن و تبیین کنند و کمتر بر فرمانبرداری مطلق و صرف تأکید دارند و فرزندان را به خودمختاری تشویق می‌کنند، همچنین تربیت مقتدرانه حاوی پاسخگویی زیاد، صمیمیت، برقراری ارتباط آزادانه و احترام به نیازهای رشد فرزند می‌باشد. بر این اساس فرزندان با سبک اقتدار منطقی دوست دارند برتری خود را به دیگران نشان دهند و به همین دلیل در برتری طلبی با این سبک رابطه معنی دار نشان داده است. والدینی که از فرزندان کمتر توقع دارند و کمتر کنترل کننده‌اند، والدین سهل گیر هستند که خواسته‌ها و تقاضاهای آنها از فرزندان کم می‌باشد و به آنها اجازه می‌دهند تا عقاید و هیجانشان را بروز دهند. این والدین از نظر پذیرندگی - پاسخ‌دهندگی در سطح بالا، اما از نظر درخواست‌کنندگی و کنترل در سطح پایینی هستند. آنها نسبت به رفتارهای فرزندان بسیار اغماض کننده‌اند و در رفتار آنها کمتر حالت کنترل‌کنندگی دارند، آنها فرزندان خود را تشویق می‌کنند تا احساسات و انگیزه‌هایشان را توضیح دهند (دارلینگ، ۲۰۱۴). ترس از رابطه با همسالان با شیوه اقتدار منطقی همبستگی منفی و معنی داری و با شیوه آسان گیر رابطه مثبت و معنی داری و با سبک استبدادی همبستگی معنی داری ندارد. این یافته با پژوهش‌های ویس و شوارتز (۲۰۱۲)، میلر و همکاران (۲۰۱۱)، (استنبرگ و همکاران، ۲۰۱۱)، همسو می‌باشد. سبک آسان گیر، با تقاضاهای کم والدین و پاسخ دهی زیاد آنها مشخص می‌شود. والدین آسان گیر معمولاً اهداف و انتظارات روشنی برای فرزندان ترسیم نمی‌کنند. این والدین فرزندان را به حال خود رها می‌کنند و الگوی مناسبی برای آنها نیستند و رفتارهای ضد اجتماعی در فرزندان بر اثر این سبک بسیار دیده می‌شود (گونو و همکاران، ۲۰۰۹). دلیل وجود رابطه معنی دار ترس از رابطه با همسالان و اقتدار منطقی را اینگونه می‌توان توجیه کرد: اقتدار منطقی افراطی موجب انتقاد افراطی از خود و احساس گناه در فرزندان شده در نتیجه کودکان به کمروبی و فقدان اعتماد به نفس و عزت نفس پایین می‌رسند. همین امر باعث می‌گردد که کودکان با سبک اقتدار منطقی برای رابطه با همسالان از خود ترس نشان داده، جرات برقراری رابطه با همسالان را نداشته باشند (هارت و همکاران، ۲۰۱۲).

فرضیه دوم: هریک از سبکهای فرزندپروری در تبیین مهارتهای اجتماعی سهم دارند.

شیوه‌های تربیتی اقتدار منطقی پیش بینی کننده معکوس (منفی) و استبدادی پیش بینی کننده مستقیم (مثبت) معنی دار رفتارهای اجتماعی نامناسب دانش آموزان است. در این مدل سبک والدینی اقتدار منطقی تاثیر منفی و معنی داری (کاهش رفتار نامناسب دانش آموزان) و در سبک والدینی استبدادی تأثیر مثبت و معنی داری (افزایش مهارت اجتماعی رفتارهای اجتماعی نامناسب دانش آموزان) در مهارت اجتماعی رفتارهای اجتماعی نامناسب دانش آموزان دارند. سبک تربیتی آسان گیر در کاهش و افزایش رفتارهای اجتماعی نامناسب دانش آموزان تأثیری ندارد.

پیشنهادهای کاربردی

مدارس جلسات آموزشی را برای خانواده‌ها تدارک ببیند و از روان‌شناسان و مشاوران برای آموزش بهترین شیوه فرزندپروری مدد گیرند. با توجه به اینکه شیوه‌های فرزندپروری عامل مهمی در رشد کودکان است، والدین می‌بایست به صورت منطقی با کودک برخورد کرده، به نظراتشان احترام گذارند، با کودکانشان صمیمی باشند و در حین دادن استقلال به او، از فرزندانشان حمایت کند. والدین می‌بایست شیوه تربیتی اقتدار منطقی را به کار گیرند تا با حمایت، پذیرش بدون قید و شرط دادن استقلال به کودکان، احساس شایستگی و خودمختاری را در کودکان شان ایجاد کنند.

اجازه ابراز عقیده به فرزندان داده شود و برای این منظور والدین جلسات خانوادگی را برای بیان عقاید خود فرزندان تدارک ببینند.

منابع

- منطقی، مرتضی. (۱۳۸۳). روانشناسی جوانان ایران بعد از انقلاب. تهران: جهاد دانشگاهی، پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی
- Darling, N. (2009). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, Vol, 36, Issue 141, p, 487-496.
- Darling, N. (2014). Effective parenting during the adolescent transition *journal of research on Adolescence*. Vol, 2, p,111-163.
- Denham, S. A., McKinley, M., Couchoud, E. A., Holt, R. (2010). Emotional and behavioral predictors of preschool peer ratings. *Child Development*,61(4), 1145-1152.
- Gaylord,N.K,Kitzmann,K.M & Coleman,J.k(2011). Parents' and children's perceptions of parental behavior: associations with children's psychosocial adjustment in the classroom, *parenting:science and practice*, 3,1,23-47.
- Gonzalez, A. & Greenwood, G. (2011). "Students goal orientations and their relationship to perceived parenting styles". *College student Journal*. Vol, 35, Issue 2, p,182-119.
- Gunnoe,M.L,Hetherington,E.M & Reiss,D(2009).parental religiosity,parenting style and adolescent social responsibility,*Journal of early adolescence*,19,2,199-225.
- Hargie, O. D. W. (2014). *The handbook of communication skills*.London:Routledge.
- Hart,C,h,deWolf,M.D,Wozniak,P(2012). Maternal and parental disciplinary styles: relations with preschoolers' playground behavioral orientations and peer status,*child development*,63,879-892.
- Hastings,P,D,Zahn-Waxler,C & Usher,B.B(2012).The development of concern for others in children with behavior problems. *Developmental Psychology*, 36,531-546.
- Martin,L.C & Fabes,R.A(2011).The stability and consequences of young children's same-sex peer interactions,*Developmental Psychology*,37(3),431-446.
- Matlack, M. E., McGreevy, M. S. M., Rouse, R. E., Flatter, C., Marcus, R. F.(2014). Family correlates of social skill deficits in incarcerated and nonincarcerated adolescents. *Adolescence*, 29(113), 117-132.
- Matson, J. L., Ollendick, T. H. (2008). *Enhancing children's social skills: Assessment and Training*. Oxford: Pergamon Press.
- Matson, J. L., Rotatori, A. F., Hesel, W. J. (1983). Development of a rating scale to measure social skills in children: The Matson Evaluation of Social Skills with Youngsters (MESSY). *Behavior, Research and Therapy*,21(4), 335-340.
- McCabe,P.C & Meller,P.J(2014).The relationship between language and social competence: How language impairment affects social growth,*Psychology in the schools*,41(3),313-321.
- Meier,S.T(2010).Treatment sensitivity of the PE form of the social skills rating scales: Implication for test construction procedures.*Measurement and Evaluation in counseling and development*, 33,144-156.
- Miller,N.B,Cowan,P.A,Cowan,C.P,Hetherington,E,M(2011).Externalizing in preschoolers and early adolescents:A cross-study replication of a family model. *Denelopmental psychology*,29,1,3-18.
- Parish,T.s & Parish,J.J(2011).Parenting styles,young adults' self concepts and evaluations of parents.*school community journal*,3,2,85-88.
- Pellerin, L. (2014) Applying Baumrind's parenting typology to high school: Toward a middle – range theory of authoitative socialization.*Social science Research. Journal of Adolescence*. Vol, 27, p, 101-115.
- Riggio, R. E., Tucker, J., Coffaro, D. (2009). Social skills and empathy.*Personality and Individual Differences*, 10(1), 93-99.
- Rinn,L.K & Marcle,K.W(2008).The alliance of adaptive behavior and social competence: An examination of relationships between the scale of independent behavior and the social skills rating system,*Research in Developmental Disabilities*,15,39-47.

- Steinberg, L., Lamborn, S.D., Dornbusch, S. & Darling, N. (2011). Impact of parenting practices on adolescent achievement: Authoritative parenting, school involvement and encouragement to succeed, *Child Development*, 63, 5, 1266-1281.
- Veenstra, R., Lindenberg, S., Oldehinkel, A.J., De Winter, A.F., Verhulst, F.C. & Ormel, J. (2009). Prosocial and antisocial behavior in pre-adolescence: Teachers and parents' perceptions of the behavior of girls and boys. *International Journal of Behavioral Development*, Retrieved September 20, 2009 from www.sagepub.com.
- Weiss, L.H. & Schwarz, J.C. (2012). The relationship between parenting types and older adolescents' personality, academic achievement, adjustment and substance use, *Child Development*, 69, 8, 2101-2114.

Abstract

The objective of the present study were to investigate the relationship between the parenting style and social skills of the students. for this aim 340 students completed the Matson evaluation of social skills and Baum rind's parenting style. The research is a survey-correlation one. The methods used in this study to analyze the data include Pearson correlation, T-Test and regression. The volume of sample studied included 340 persons including 160 males and 170 females. According to the results, there is meaningful correlation between appropriate social skill and authoritative and permissive of parenting styles. There is negative meaningful correlation between appropriate social skill and authoritarian of parenting styles. There is negative correlation between inappropriate assertiveness and authoritative of parenting styles. There is meaningful correlation between inappropriate assertiveness and authoritarian of parenting styles. There is no correlation between inappropriate assertiveness and permissive of parenting styles. there is negative correlation between Impulsive and authoritative of parenting styles parenting styles. there is meaningful correlation between Impulsive and authoritarian of parenting styles. there is no correlation between Impulsive and permissive of parenting styles. there is correlation between overconfident and authoritative and permissive of parenting styles. there is no correlation between overconfident and authoritarian of parenting styles. there is negative correlation between withdrawal and authoritative of parenting styles. there is meaningful correlation between withdrawal and permissive of parenting styles. there is no correlation withdrawal and authoritarian of parenting styles. Authoritative was found to be negative predictor of inappropriate assertiveness and authoritarian was found to be positive predictor of inappropriate assertiveness. authoritarian was found to be negative predictor of appropriate assertiveness. Authoritative and permissive predicted of appropriate assertiveness. Authoritative negative predictor of withdrawal and Authoritarian positive predictor of withdrawal.

Key words: parenting style, social skills.